

Un cas més e

Ni Felipe González, ni José Barrionuevo, ni Ricardo García Damborenea han acceptat responsabilitats fins ara en el cas GAL. Mentre Amedo i Domínguez parlen, el president del Govern espanyol s'obstina a negar qualsevol implicació de l'executiu en la trama; com abans.

El 8 de desembre del 1983, el jutge francès Michel Svahn, vinculat a moviments ultraconservadors, va decidir deixar en llibertat quatre presumptes autors d'un delictes de segrest. Els acusats eren policies espanyols: el capità López Mallent, els sergents Soto i Rubio i l'inspector Guti-

Ricardo García Damborenea. Segons Amedo i Domínguez, l'ex-dirigent socialista ho sabia tot sobre el segrest de Segundo Marey.

Honorables estats

La implicació de l'aparell estatal espanyol en la sinistra trama dels GAL no és una excepció en el panorama dels estats europeus. Pràcticament tots han utilitzat alguna vegada la "raó d'estat" per frenar moviments que podien posar en perill els seus interessos. Els mitjans utilitzats i les estratègies es repeteixen i, més d'una vegada, la col·laboració entre els diferents governs ajuda a cobrir amb una mant de silenci aquestes accions "no classificades". Els serveis policíacs o militars són generalment els encarregats de realitzar aquests treballs, ja siga directament o, com hem vist en el cas GAL, amb la contractació de mercenaris. De la qualitat dels executors dependrà, en bona mesura, l'èxit de les operacions i l'anonimat dels ordenants.

En el còmput de les accions dels GAL, tres assassinats destaquen per la perfecció de la seua execució. El 19 de desem-

bre del 1983 queia abatut a Baiona el dirigent d'ETA militar Ramon Onaederra, *Katu*, i dos mesos després, el 8 de febrer, morien a conseqüència dels trets rebuts al mig del carrer d'Aizpuri d'Hendaia, Ángel Gurmindio i Vicente Perurena, també d'ETA militar. Els atemptats resulten una excepció en el currículum dels GAL, ple d'errors. Mai no se n'ha conegut els responsables i els assassins no deixaren cap pista. Investigacions posteriors demostraren que el grup encarregat no era la típica reunió tumultuosa de mercenaris àvids de diners i sense cap rubor a exhibir-los, la marca de la casa dels GAL, sinó un comando d'antics membres del SAS (Serveis Especials de l'Exèrcit) britànic. Els britànics, disciplinats i ben entrenats, abandonaren els GAL quan van veure que aquella organització no complia els seus compromisos econòmics, cobraren

només 80 dels 150 milions que havien de rebre per les tres morts, i que la seua discreció deixava molt a desitjar.

Les sigles del SAS, juntament amb les del M-15, els serveis secrets britànics, s'han fet famoses arreu del món, quan alguns dels seus agents ha aparegut implicat en estranyes accions "contrarrevolucionàries" a Colòmbia i, sobretot, pel suport logístic i armamentístic, mil i una vegades denunciat, a les bandes unionistes d'Irlanda del Nord, encarregades de la lluita bruta contra els activistes de l'IRA. Els grups que qüestionen els límits territorials de l'estat, molt o poc organitzats, armats o no, han estat objectius prioritaris d'aquestes xarxes. El 5 d'abril del 1978, dos mercenaris a sou del Ministeri de l'Interior espanyol apunyalaren a Alger Antonio Cubillo, líder independentista canari, i el deixaren paralític. En un judici posterior, l'estat va

là de l'honor

Felipe González nega qualsevol implicació del Govern en els GAL. Sap que serà difícil provar-la si no es pot accedir als fons reservats.

ser obligat a pagar una indemnització a Cubillo i es va demostrar la responsabilitat del comissari José Luis Espinosa, que actuaria després com a intermediari de l'activista dels GAL Mohamed Khier, quan aquest intentà vendre informació al *Diario 16*.

Però no cal posar en perill, de manera teòrica o pràctica, la integritat territorial d'un estat per rebre'n les represàlies. L'atemptat del 1985 contra el vaixell *Rainbow Warrior* de l'organització ecologista Greenpeace, al Sud del Pacífic, que costà la vida a un fotògraf i va enfonsar l'embarcació, posà de manifest que els objectius del "terrorisme d'estat" són molt diversos. Els serveis secrets francesos, declarats culpables en tribunals internacionals, volien aturar de soca-rel la campanya dels ecologistes contra les proves nuclears en l'atol·ló de Muroroa; i no tingueren cap problema moral a l'hora d'utilitzar els mètodes més directes.

Durant els anys 60 i 70, els assassinats de polítics progressistes i els atemptats reivindicats per estranys grups de

l'extrema dreta sacsejaren l'Europa occidental, envoltats gairebé sempre per una aurèola de misteri. Només alguns crims van ser investigats i descoberts, com el del líder grec Giorgios Lambrakis, diputat pel partit progressista HEDA, assassinat el 22 de maig del 1963 a l'eixida d'un acte pacifista. El crim havia estat executat per individus de l'extrema dreta amb el finançament de la policia i la jerarquia militar.

En altres llocs, no calgué arribar a la sang. El poder d'aquests estats paral·lels va fer dimitir el ministre laborista britànic Harold Wilson, el 1976, vetat pels serveis secrets, que no el consideraven prou "moderat i fidel". El fet trasbalsà l'opinió pública britànica, però mai, ningú, ni tan sols el mateix Wilson, gosà reconèixer que havia existit coacció. Això significava reconèixer que una inèrcia diferent a la que imposen els vots era la que guiava l'estat.

Però el gran escàndol europeu va ser, sens dubte, el descobriment a Itàlia, l'any 1990, de la xarxa Gladio. Formada des-

prés de la segona guerra mundial, aquesta xarxa s'estenia per tot Europa i tenia com a objectiu "organitzar la resistència en cas d'una invasió del Pacte de Varsòvia". En realitat, Gladio, que funcionava en coordinació amb l'Aliança Atlàntica, es dedicà a impedir l'ascensió dels partits d'esquerra al poder en els estats europeus occidentals, en especial al Partit Comunista Italià, considerat molt perillós per als interessos nord-americans. Només Itàlia i Bèlgica realitzaren investigacions per aclarir quin era l'abast d'aquesta xarxa i quina la seua responsabilitat directa en els atemptats comesos per estranys grups d'ideologia ultradretana. Gladio ha estat fins ara la prova més clara que els aparells estatals vigilen els seus interessos i utilitzen mètodes que poden no ser compatibles amb la democràcia que diuen defensar, però la realitat coneguda és només una petita part d'un món soterrani que difícilment ix a la llum; tret que es faça de manera prepotent i barroera, sense la més mínima precaució per amagar les responsabilitats, com el cas GAL.

érez Argüelles, que pocs dies abans havien intentat segrestar el refugiat basc José María Larretxea. El jutge deixà partir els policies sota la seua paraula d'honor, honor de policies espanyols, que tornarien a França quan s'haguera de celebrar el judici. No hi tornaren mai.

Aquella acció avortada ràpidament per la presència casual d'un gendarme francès en el moment dels fets, no va passar a l'arxiu dels GAL, que es presentarien en societat dies després, amb el segrest de Segundo Marey, el cas que ha servit al jutge Garzón per alternar amb els ex-policies Amedo i Domínguez. En aquell moment, la banda encara no existia oficialment i la seua antecessora, el Batallón Vasco-Espanol (BVE), ja havia deixat d'actuar. Amedo, però, ja utilitzava un carnet d'identitat a nom de Genaro Gallego Galíndez i les sigles no eren desconegudes en els mitjans policíacs. Els resultats d'aquest intent de segrest conformarien el paradigma del que seria posteriorment la relació entre els responsables d'Interior francesos i espanyols, al voltant dels problemes creats pels GAL; quan el jutge francès reclamà la col·laboració de la policia espanyola, va obtenir només una resposta: un comunicat on se li deia que l'inspector Gutiér-

rez Argüelles no figurava als arxius de la policia espanyola. Els policies continuaren treballant en la seguretat de l'estat sense cap amonestació. Després vindrien altres detencions, moltes, a causa de la poca professionalitat dels agents dels GAL, i una resistència tenaç a la col·laboració per part de l'estat espanyol.

Ja en aquells moments, Ricardo García Damborenea, màxim responsable dels socialistes a Biscaia i representant de la línia dura antinegociació amb ETA, demanava per als policies espanyols "la potestat per patricular armats per les terres franceses". Ara, Damborenea, que ha derivat les seues simpaties polítiques cap al Partit Popular, nega qualsevol implicació en els GAL, tot i que Amedo ha afirmat en les seues declaracions davant el jutge Garzón que coneixia tots els moviments de la banda durant el segrest de Marey.

Amb Damborenea, també apareix implicat José Barrionuevo, aleshores ministre de l'Interior, a qui Amedo acusa d'estar en contacte amb Julián Sancristóbal, en aquell moment director general de la Seguretat de l'Estat i ara detingut a instàncies del jutge Garzón, durant el segrest de l'industrial Marey. Com en aquells moments, Barrionuevo nega ara qualsevol implicació i, a més, posa la mà en el foc pels seus subordinats inculpats per Garzón. No es troba sol. Amb ell, l'ex-secretari d'estat per a la Seguretat, Rafael Vera, que també confia en l'honor de Barrionuevo i demana a la societat "generositat" amb els inculpats. I amb tots dos el president Felipe González, sord a les demandes de la resta de partits polítics i capaç de negar, una vegada i una altra, qualsevol implicació en la trama més negra de la història contemporània de l'estat espanyol. Amb la mateixa seguretat amb què ratifica la seua negativa, aclareix que el ministre de l'In-

L'ex-comissari José Amedo Fouce s'ha decidit a parlar, però, de moment, té poques proves concretes. Això ha permès als membres del Govern ratificar la seua innocència, amb actituds prepotents.

terior, Juan Alberto Belloch, poca cosa més té a dir. La compareixença de Belloch, però, va ser forçada per tots els grups parlamentaris, a excepció del PSOE, tot i que Convergència i Unió manté una relativa confiança en els socialistes.

La diferència entre els processos encetats fa anys pel cas GAL i l'actual és doble: per una banda Amedo i Domínguez diuen que sí, que ara parlaran, i per l'altra el Govern socialista —fa només cinc anys amb un suport majoritari i còmode al Parlament— es troba en les seues hores més baixes. Fins i tot el Partit Popular, aquell que després de l'entrevista entre Fraga i González el febrer del 1984 va decidir no parlar del tema GAL en públic, aprofita l'afer per llançar-se contra un afeblit González que, impertèrrit, no fa més que negar i negar. Els grups nacionalistes bascos, acostumats a pledejar en solitud, acompanyats ocasionalment per Esquerra Unida, han vist amb sorpresa com els populars demanaven enèrgicament al Govern que aclarira les seues responsabilitats.

El gabinet de González, però, mostra la mateixa confiança ara que abans i el president, amb altres paraules, repeteix la seua consigna: "no hi ha proves ni n'hi haurà". Els testimoniatges d'Amedo i Domínguez semblen no fer por. Els dos ex-policies, de fet, no han aportat cap prova nova més enllà de les seues paraules i una nota reivindicativa signada pels GAL i escrita per Miguel Planchuelo, un altre dels detinguts, que en el moment del segrest de Marey era cap superior de policia de Bilbao. De moment, però, ja han obtingut la llibertat, decretada pel jutge Garzón, per "col·laborar amb la justícia".

La seguretat de González fa témer un resultat semblant al primer procés contra Amedo. Les implicacions dels nous detinguts semblen clares, però potser serà difícil arribar més enllà i fins i tot provar-les. Amedo i Domínguez han d'evitar fer qualsevol referència als colps on ells actuaren i que acabaren amb morts, i Garzón sap que, una vegada més, no trobarà informació sobre la destinació final dels fons reservats, l'autèntica clau del cas GAL. Ja ha quedat demostrat que tots els membres detinguts dels GAL vivien molt per damunt de les seues possibilitats i ells afirmen que rebien diners del Ministeri de l'Interior espanyol. Només queda confirmar-ho mirant les partides destinades a aquests sinistres fons reservats, el responsable últim dels quals és el ministre de l'Interior que té, en teoria, el vist-i-plau del president de l'executiu. Però demanar això seria, ja es va dir en el primer judici contra Amedo i Domínguez, posar en dubte l'honor de les forces de seguretat espanyoles. Els fets demostren, no obstant, que més enllà d'aquest "honor" hi ha una trista i terrible realitat de corrupció i mort. **Jordi Sebastià**